

BİTKİLERDE AŞI İLE ÜRETİM



Bitkilerin, sus bitkilerinin ve bilhassa meyve ağaçlarının üretilmesinde kadim tarihten beri uygulanan bir metottur. Doğada, ormanlarda dalların birbirine sürtünmeleri sonucu kendiliğinden oluşan bir çeşit aşılmanın, ilk insanlar tarafından görülerek meyve ağaçlarının iyileştirilmesinde kullanılmaya başladığı düşünülmektedir. İyi nitelikli bir ağacın tohumu, ya da bir meyvenin çekirdeği ekilse, sonuçta o bitkinin özelliklerini taşımayan değişik bir bitki elde edilir. Bunun sebebi, bunların çoğunun hibritlerinden, melezlerinden elde edilmiş olmasındandır.

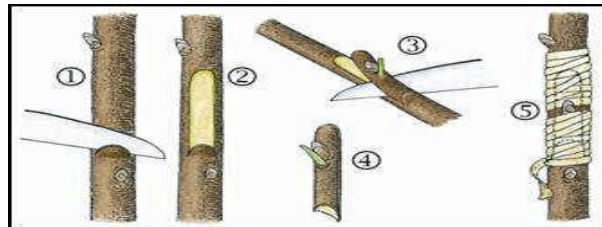
Bu sebepten çekirdekle yapılmak istenen üretimde nitelikleri değişerek asıllarına (anacına) çeken başka çeşitler ortaya çıkacaktır. İşte bu sebepten, aşılama veya çelikleme metodları ortaya çıkmıştır. Çelikle ve aşılama ile yapılan üretimlerde o bitkinin özellikleri bozulmadan devam eder.

Aşı ile üretim en emin ve çabuk sonuç alınan bir tekniktir. Aşı için bir **ANAÇ** ve bir de **DAMIZLIK AĞAÇ** veya fidan gerekir. Özerine aşı yapılacak ağaç veya fidana **ANAÇ**; kendisinden ası kalemi almana ise **DAMIZLIK AĞAÇ** denir.

Aşının ya da aşılama tekniğinin bir çok türü var ise de bunları iki ana grupta toplamak mümkündür

- 1- Göz Aşısı veya Yaprak Aşısı
- 2- Kalem Aşıları

GÖZ AŞISI (YAPRAK AŞISI)



Adi Göz Aşısı (Yaprak aşısı. Boru Aşısı ve Kabuk Aşısı'dır.

En çok kullanılanı **Adi Göz Aşısı** veya **Yaprak Aşısı**dır. Bu aşı ilkbahar sonu-yaz başlangıcında ve bir de sonbahar da olmak üzere iki mevsimde yapılır.

Bunlardan **Mayıs-Haziran** aylarında yapılan göz aşısına "**Sürgün Göz Aşısı**" ve **Eylül-Ekim** aylarında yapılanına da "**Durgun Göz Aşısı**" denir.

Sürgün göz aşısı kışa kadar büyüme yaparken Durgun Göz Aşısı latent devresine girip kışı öyle geçirir ve ancak ilkbahar da sürmeye başlar. Bu suretle daha kuvvetli büyür. Yaz dönemi kısa süren bölgelerde don rizikosunu sebebiyle Durgun Göz Aşısı yapmak isabetli olur.

Göz aşısı için Damızlık ağacın yıllık sürgünlerinin olgunlaşmış olanları seçilir. Kesilen bu parçanın yaprakları, saplarının yarısı kalacak şekilde koparılır. Göz'ü çıkarmak için sürgün elde ters tutulur. Aşı çakısı ile göz hafifçe kesilir. Kendisine aşı yapılacak olan Anacın yumuşak kabuklu bir yerinde çakı ile (T) harfi şeklinde bir çizgi yapılarak, kabuk, çakının ucu ile hafifçe kaldırılır (açılır) ve açılan bu yarığa evvelce hazırlanmış Göz yerleştirilir. Gözün dışarda kalan kısmı kesilerek atılır. Rafya ile sıkıca bağlanır. 15 gün sonra rafya çözülür veya kesilip atılır. Rafya yerine ince soyulmuş dut veya söğüt dalları da bağ olarak kullanılabilir.

Boru aşısı Ceviz, kestane, sakız gibi ağaçlara uygulanır. Boru aşısı için Damızlık kaleminden, üzerinde bir göz bulunan bir kabuk parçası boru şeklinde çıkarılır. Anac'ın tepesi kesilerek uygulanacak kısmın kabuğu soyulur, boru şeklindeki kabuk buraya geçilir. Gene rafya ile bağlanır.

KALEM AŞILARI



Bahçe ve Süs Bitkileri ile meyve ağaçları için uygulanır. Yüksek boylu süs bitkilerine PENDULA (Sarkık) formu taksonların aşılması bu metodla yapılır. Morus'a Morus pendula, Betula'ya Betula ' alba Pendula, Fagus silvatica Pendula, Fagus'a Fagus silvatica Pendula gibi... Üzerinde birkaç tane tomurcuk (göz) bulunan gövdeye Kalem denilir.

Kalem aşılarının çeşitleri :

Bindirme ve kopulasyon.

Yanaştırma,

Yarma,

Kabuk aşısı

Bindirme veya kopulasyon Aşısı : Aşılacak olan Anac'ın çapı kadar kalınlıkta seçilen damızlık kalemi, birbirine yapışacak şekilde ve eğik olarak kesilirler Bu kesilen yüzeyler birbiri ile iyice çakışacak şekilde birleştirilerek sıkıca bağlanır. Bu tarz aşılamanın mevsimi **Mart-Nisan** aylarıdır.

Castanea, Clematis, Coraus, Crataegus, Malus, Pirus, Syringa, Ulmus, Weigelia cinslerinin türleri ve alt türlerine uygulanır.

Yanaştırma Aşısı : Tohumdan üretilmesi halinde bazı özellikleri kaybolan süs bitkilerinden, kısa zamanda büyük ve sağlıklı bir birey elde etmek için uygulanır,

örneğin : Picea abies Engelmanni glauca uygulaması gibi. Aşının vetasyon periyodunda yapılması lazım gelir.

Bu suretle aşının yarasının kapanması çabuk olur. Yanaştırma metodunda, Anaç ile Damızlık bireylerin birbiri ile yapışacak yüzeyleri Kambiyum tabaklarına kadar açılıp her ikisinin açılan yüzeyleri üst üste getirilip sıkıca bağlanır. **Yaranın hava almaması için de macunlanır.**

Yarma Aşı :

Bu aşı genelde tepe seviyelerinde yapılır. Yarma aşı yapılacak ağaçlar yaşlı ve kuvvetli olmalıdır.Çiftçilerimiz bu aşıyı çok iyi bilirler.

Aşılacak Anacın tepesi düz bir şekilde kesilir. Kesilen yüzey keskin bir bıçakla düzeltilir ve pürüzleri giderilir. Daha sonra özel Aşı Baltası ile ve ağaç tokmakla vurularak anaç ortasından yarılr. Aşı kalemlerinin uçları sivriltilerek, daha doğrusu inceltilerek, anaçta açılan yangın karşılıklı iki tarafına iki kalem yerleştirilir. Rafya ile bağlanıp aşı macunu sürerek yara yerleri örtülür. Böylece aşının çabuk tutması temin edilmiş olur.

Latent döneminde Hibiscus syriacus (Ağaç hatmi), Camelia, Viburnum (Karto pu), Larix (Melez), Vitis (asma), Abies (Kök nar), Cedrus (Sedir), Pinus (Çam) cinslerinin tür ve alt türlerine uygulanır